

A háztartások fogyasztása, 2015. I. félév (előzetes adatok alapján)

Tartalom

A háztartások fogyasztási kiadása és a kiadás szerkezete.....	1
A háztartások fogyasztása jövedelmi ötödönként.....	2
A vásárolt, a saját termelésű élelmiszer és a házon kívüli étkezés ...	3
A háztartások fogyasztása településtípusonként és régióként.....	3
Összefoglalás.....	4

2015-ben megváltozott a lakosság fogyasztásának mérési módszere. Adatszolgáltatóink mostantól – a többszorosított adatgyűjtési rendszer keretében – a hagyományos, papíralapú önköltés mellett már az interneten is vezethetik a felvétel alapját képező háztartási naplót. Ugyanakkor az adatszolgáltatói terhek csökkentése érdekében a korábban egy hónapig tartó naplóvezetési időszakról áttértünk a kéthetesre, mérsékelve a válaszadásra szánt időt. Az Eurostat szintén 2015-ben újította meg a háztartási költségvetési és életkörülmény adatfelvétel alapját képező, az egyéni fogyasztás mérésére használt nemzetközileg harmonizált COICOP (*Classification Of Individual Consumption by Purpose*)-nomenklatúrát. A korszerűsített változat magyarországi adaptálása az eddigi legjelentősebb léptékű reform a nomenklatúra 2000-ben történt bevezetése óta.

Mivel a változások hatására törés keletkezett az idősorban, az adatok értelmezésénél szem előtt kell tartanunk, hogy a 2015. évi adatok a korábbi esztendőik adataival csak korlátozottan összehasonlíthatóak. Ezért az eddig megszokottól eltérően az alábbiakban nem az előző, azonos időszakbeli adatokhoz hasonlító mutatókra helyeztük a hangsúlyt, hanem inkább a társadalom különböző rétegeinek fogyasztásában megmutatókozó eltérésekre, valamint az élelmiszer-fogyasztás alakulásában megnyilvánuló jellegzetességekre.

A háztartások fogyasztási kiadása és a kiadás szerkezete

2015 I. félévében a magyar lakosság egy főre jutó összes kiadása 72 214 forint volt egy hónapra vetítve. Ennek 27%-át (19 ezer forintot) élelmiszerrre, 23%-át (16 ezer forintot) lakásfenntartásra költötték. Közlekedésre a háztartások fejenként mintegy 8 ezer, egészségügyre valamivel több mint 3 és fél ezer forintot fordítottak, ez a négy, alapvetőnek tekintett kiadási tétel tette ki az összes költés mintegy kétharmadát. A további, szabadon felhasználható kiadási tétel közül hírközlésre fejenként havonta 4776 forintot költöttek a háztartások, ezen belül kiemelkedő (48%-os) volt a mobiltelefon-szolgáltatás igénybevitelére, valamint az internet önálló vagy valamilyen távközlési csomagban való előfizetésére fordított összeg (42%). Kultúrára, szórakozásra egy főre számítva mintegy 3,6 ezer forint jutott, ennek közel háromtizede moziba, színházba, koncertre járásra és egyéb szabadidős tevékenységekre.

1. tábla

A háztartások egy főre jutó havi fogyasztási kiadásai, 2015. I. félév

Fogyasztási főcsoportok	Kiadás, forint	Szerkezet, %
Élelmiszerek és alkoholmentes italok	19 267	26,7
Szeszes italok, dohányárúk	2 493	3,5
Ruházat és lábbeli	2 170	3,0
Lakásfenntartás és háztartási energia	16 471	22,8
Lakberendezés, háztartásvitel	2 591	3,6
Egészségügy	3 533	4,9
Közlekedés	8 000	11,1
Hírközlés	4 776	6,6
Kultúra, szórakozás	3 681	5,1
Oktatás	473	0,7
Vendéglátás, szálláshely-szolgáltatás	2 761	3,8
Egyéb termékek és szolgáltatások	6 000	8,3
Fogyasztási kiadások összesen	72 214	100,0

2015 I. félévében a háztartások élelmiszer-kiadásai közül legtöbbit hús és húskészítményekre, halra költötték: egy főre havi 5319 forintot, ami az élelmiszer-kiadások közel 30%-át tette ki. A fogyasztói szokások átalakulását jelezheti a gyümölcsre, ásványvízre és üdítőitalokra, valamint halra és tenger gyümölcseire fordított, az előző év azonos időszakához képest kissé növekvő összegek.

2. tábla

A háztartások egy főre jutó havi élelmiszer-kiadásai, 2015. I. félév

Fogyasztási főcsoportok	Kiadás, forint	Szerkezet, %
Kenyér és cereáliák	2 782	14,4
Hús	5 319	27,6
Hal és tenger gyümölcsei	194	1,0
Tej, tejtermék, tojás	3 115	16,2
Olajok, zsiradékok	809	4,2
Gyümölcs	1 424	7,4
Zöldség, burgonya	1 943	10,1
Cukor, édességek	983	5,1
Egyéb élelmiszer	740	3,8
Kávé, tea, kakaó	640	3,3
Ásványvíz, üdítők	1 317	6,8
Élelmiszerek és alkoholmentes italok	19 267	100,0

A háztartások fogyasztása jövedelmi ötödönként

A háztartások fogyasztása és jövedelmi helyzete közötti szoros kapcsolat alapján vizsgáltuk a háztartások egy főre jutó jövedelem szerint sorba rendezett kiadásait. Az első ötödbe a legszerényebb körülmények között élő, az ötödikbe a legjobb módú háztartások kerültek. A legnehezebb és a legjobb körülmények között élő háztartások fogyasztási kiadásai lényegesen eltérnek egymástól, a kiadások nagyságát tekintve a különbség 3,3-szeres. 2015 I. félévében a legalsó jövedelmi ötödbe tartozó háztartások egy főre jutó összes havi fogyasztása 41 022, a legfelső jövedelmi ötödbe tartozóké 134 437 forint volt.

2015 I. félévében a kiadások nagyságában mért legnagyobb (több mint nyolcszoros) különbség a kultúrára és szórakozásra fordított kiadások esetében volt, de kiemelkedőek a vendéglátás és szálláshely-szolgáltatásnál, valamint az oktatási kiadásoknál meglévő különbségek is, ahol a legfelső ötöd egy főre jutó fogyasztása több mint ötszöröse a legalsó ötödének.

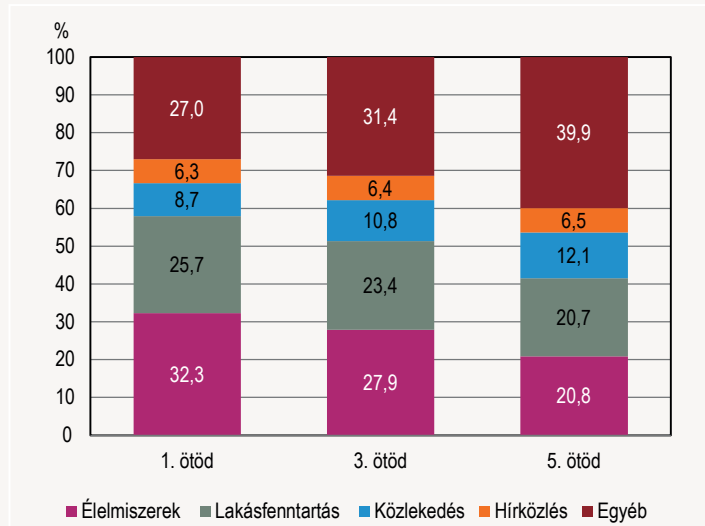
3. tábla

Az egy főre jutó havi fogyasztás átlaghoz viszonyított szintje fogyasztási főcsoportok szerint, 2015. I. félév

Fogyasztási főcsoportok	1. ötöd	3. ötöd	5. ötöd
Élelmiszerek és alkoholmentes italok			
italok	68,7	108,4	145,3
Szeszes italok, dohányárúk	75,1	91,5	176,1
Ruházat	48,4	105,9	218,8
Lakásfenntartás és háztartási energia	63,9	106,7	168,6
Lakberendezés, háztartásvitel	51,5	102,4	205,7
Egészségügy	40,8	115,9	176,1
Közlekedés	44,8	101,6	203,5
Hírközlés	54,2	100,2	182,1
Kultúra, szórakozás	33,6	92,1	290,8
Oktatás	50,4	100,7	271,4
Vendéglátás, szálláshely szolgáltatás	50,8	82,4	283,4
Egyéb termékek és szolgáltatások	41,8	101,4	219,9
Összesen	56,8	103,7	186,2

1. ábra

Az egy főre jutó havi fogyasztási kiadás szerkezete az 1., a 3. és az 5. jövedelmi ötödben, 2015. I. félév

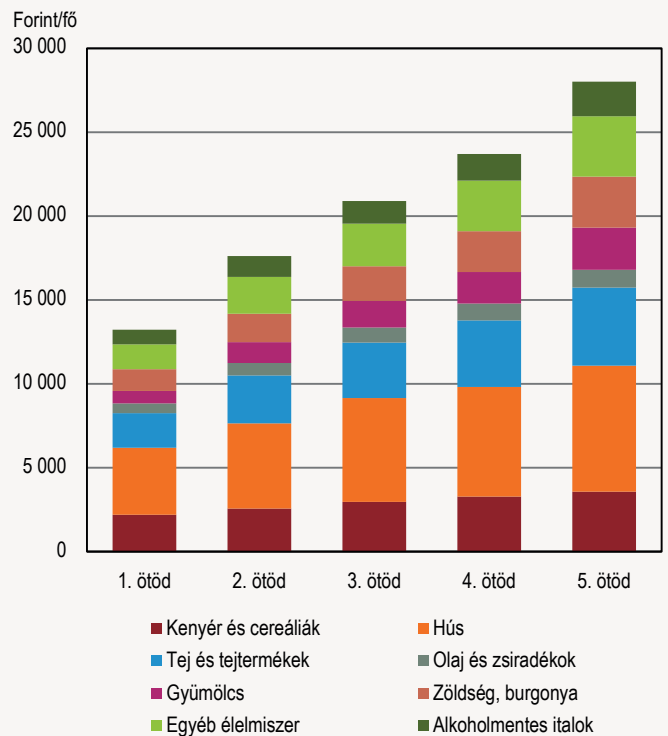

Az Engel-törvény szerint a jóléti szint mérhető az élelmiszer-kiadások összkiadáson belüli arányával. Minél alacsonyabb az élelmiszerre fordított hányad, annál kedvezőbb egy adott ország vagy társadalmi csoport életszínvonal. Az első jövedelmi ötödbe tartozók kiadásai 32, a felső ötödbe tartozók 21%-át fordították háztartásaikban elfogyasztott élelmiszerre és alkoholmentes italokra. A hasonlóan kötöttnek tekintett lakásfenntartási kiadások aránya is a legszegényebeknél volt a legmagasabb, a kedvezőbb jövedelmi pozíció irányába haladva egyre csökkent. A legtehetősebb háztartások jövedelmük ötödét, a legszegényebek több mint negyedét költötték lakhatásra.

Minden élelmiszerfajtánál azt tapasztaltuk, hogy minél kedvezőbb jövedelmi helyzetben volt egy háztartás, annál többet költött rá. 2015 I. félévében a legalsó jövedelmi ötödben húsról és húskészítményre 3991, a legfelső ötödben 7492 forintot fordítottak fejéenként. A legnagyobb különbség a legkedvezőbb és a legkedvezőtlenebb körülmények között élők gyümölcsvásárlási költségeiben volt (3,3-szeres), de jelentős eltérést mértünk a tej és tejtermékekénél (2,4-szeres), a zöldségnél és a burgonyánál (2,1-szeres), a húsnál (1,8-szeres), valamint a kenyér és a cereáliáknál (1,6-szeres) is.

2. ábra

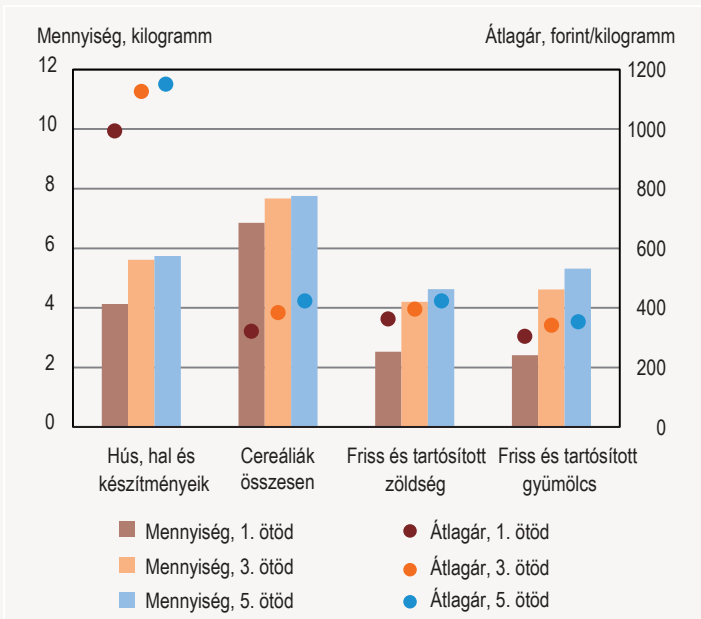
Az egy főre jutó havi élelmiszer-kiadás összetevői jövedelmi ötödönként, 2015. I. félév

Az alsóbb jövedelmi ötödben élők élelmiszer-fogyasztásának erős jövedelmi korlátja van, így ezek a háztartások különösen érzékenyek, az átlagosnál több olcsóbb és kevésbé egészséges táplálékot – pl. kenyeret és cereáliákat, olajokat, zsirokat vagy burgonyát – fogyasztanak. A leggazdagabbak 2015 I. félévében zöldségből és gyümölcsből fejéenként 1,5–1,6-szer, húsból, halból és készítményeiből 1,2-szer többet fogyasztottak, mint a legszegényebek. A megvásárolt termékek átlagára is jelentősen különbözik a legjobb és a legrosszabb anyagi helyzetben lévők között. A legfelső jövedelmi ötöd háztartásai 10–26%-kal drágább élelmiszereket vásárolnak: kenyeret és cereáliákat 26, húst és halat 14, zöldségeket 13, gyümölcsöket 10%-kal magasabb áron szereztek be a legalsó jövedelmi ötödhöz képest.

3. ábra

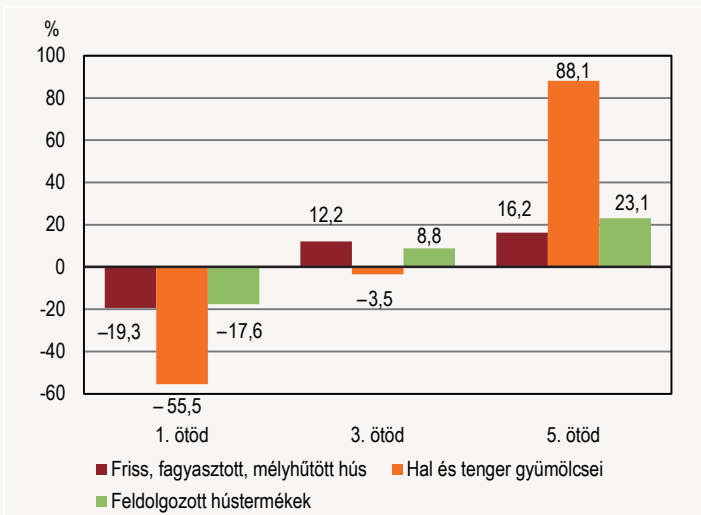
A háztartásban fogyasztott egyes élelmiszerek egy főre jutó havi mennyisége és átlagára az 1., a 3. és 5. jövedelmi ötödben, 2015. I. félév

2015 I. félévében a háztartások havonta személyenként átlagosan 5,6 ezer forint értékben fogyasztottak húst és hústerméket, összesen fejenként 5,1 kilogrammot. Ebből 3,1 kilogramm volt a friss, fagyasztott, mélyhűtött hús, 0,1 kilogramm a hal és tenger gyümölcsei, 1,5 kilogramm a feldolgozott húskészítmények és 0,3 kilogramm az egyéb húskészítmények. Minél jobb anyagi körülmények között van egy háztartás, annál több húst és hústerméket fogyaszt. A legjobb módúak kevés halat esznek (fejenként havonta átlagosan 0,2 kilogrammot), de ez is jelentősen meghaladja az átlagos halfogyasztást.

4. ábra

A havi húsfogyasztás átlagos mennyiségtől való eltérése az 1., a 3. és az 5. jövedelmi ötödben, 2015. I. félév

A vásárolt, a saját termelésű élelmiszer és a házon kívüli étkezés

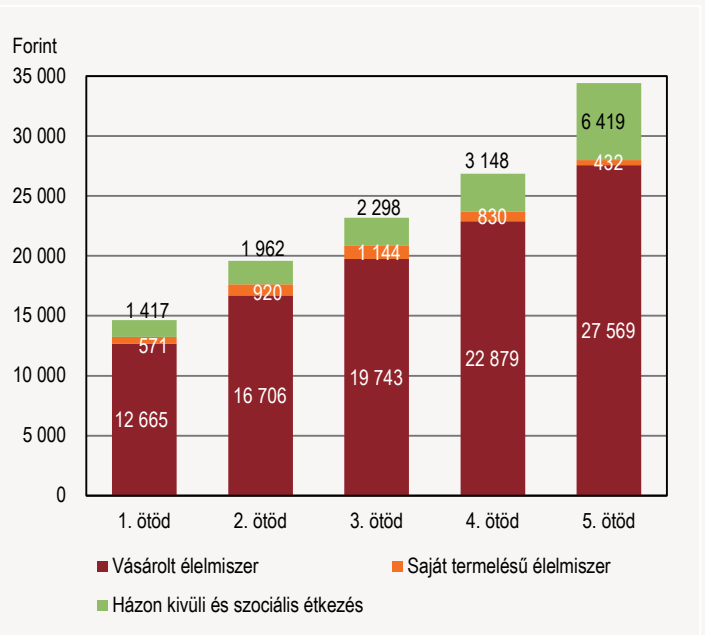
A COICOP-csoportosítás csak az otthoni fogyasztás céljára vásárolt élelmiszereket veszi számba az élelmiszerek és alkoholmentes italok kategóriában, azonban egy háztartásnak nem csak ilyen jellegű élelmiszer-kiadása lehet. A következőkben az összes élelmiszere fordított kiadás nagyságát mérjük, ami már tartalmazza a háztartás által kiskertben, háztájiban termelt élelmiszereket, a szociális szolgáltatás keretében önkormányzat, karitatív

szervezet stb. által nyújtott étkezéseket, valamint az étteremben, a munkahelyen és az iskolában stb. elfogyasztott élelmiszereket is.

A háztartások 2015 I. félévében személyenként havonta átlagosan összességében 21 904 forintot költöttek élelmiszere, ebből 18 482 forint volt a vásárolt, 785 forint a saját termelésű és 2638 forint a házon kívüli elfogyasztott élelmiszer értéke. A legjobb anyagi helyzetben lévő háztartások 2,2-szer többet vásároltak élelmiszert, és 4,5-szer többet költöttek háztartásukon kívül étkezésre, mint a legrosszabb anyagi helyzetben lévő. A házon kívüli étkezés aránya a jövedelmi helyzet javulásával párhuzamosan emelkedik, a leggazdagabbak havonta, egy főre számítva 5 ezer forinttal többet költöttek munkahelyi, iskolai, éttermi stb. étkezésre, mint a legszegényebbek. Az 5. jövedelmi ötödbe tartozó háztartások összes étkezési kiadásából a házon kívüli étkezések aránya 19%-ot tett ki, ami csaknem kétszerese az 1. ötödbe tartozóké. Ugyanakkor a háztartásban fogyasztott, háztájiban, kiskertben megtermelt élelmiszerek 4,3%-os aránya az alsó jövedelmi ötödben 2,8 százalékponttal meghaladta a felső ötödét.

5. ábra

Az egy főre jutó havi összes étkezési kiadás összetevői jövedelmi ötödként, 2015. I. félév

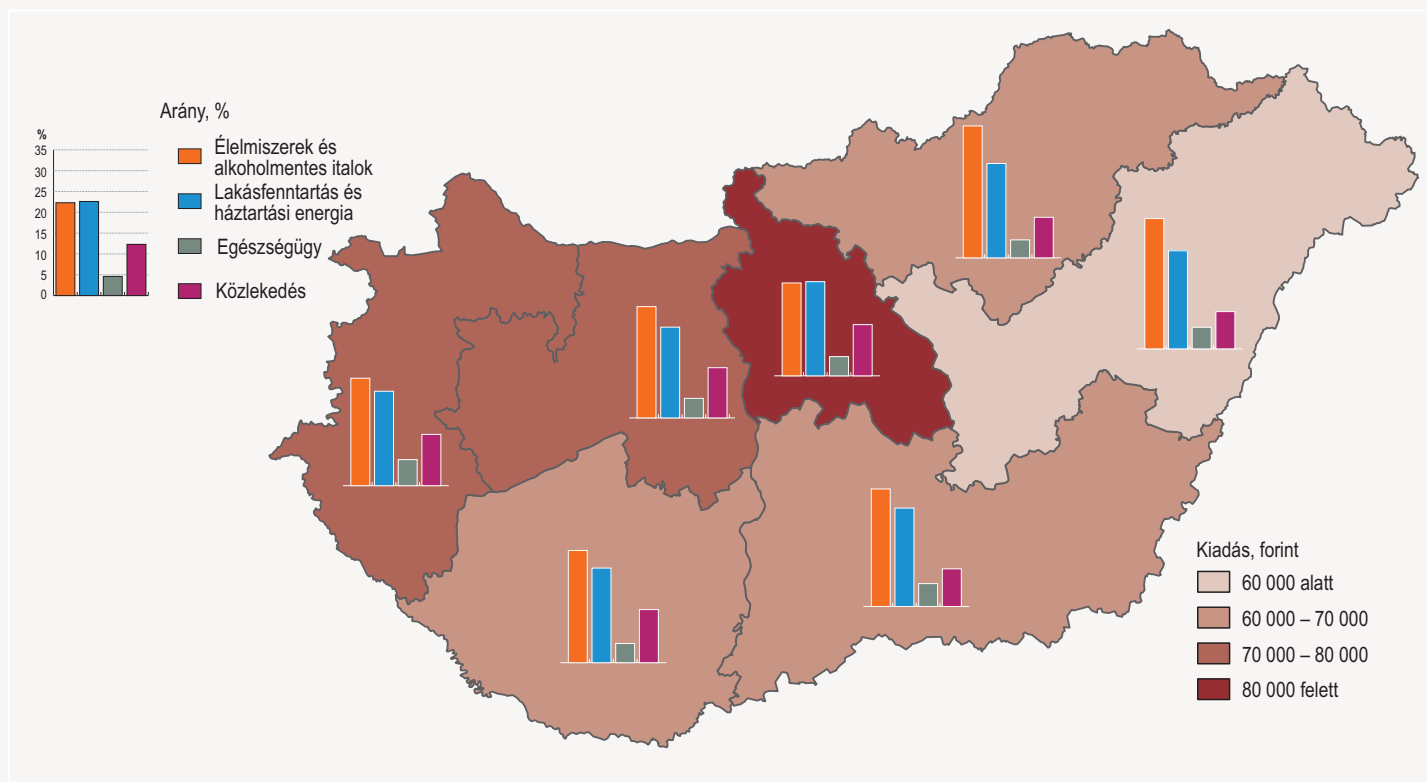

A háztartások fogyasztása településtípusonként és régióként

A fővárosban, a vidéki városokban és a községekben élők életmódbeli különbségei markánsan megmutatkoznak a fogyasztásuk nagyságában és szerkezetében. A budapesti háztartások összes kiadása 34, a megyei jogú városokban élők 12%-kal meghaladja az országos átlagot. Az egyéb városokban lakók fogyasztása azonban már átlag alatti (annak 91%-a), a legalacsonyabb fogyasztást pedig a községekben mértük (83%). A legnagyobb különbség a kultúrára és a szórakozásra, valamint a vendéglátásra és szálláshely-szolgáltatásra fordított kiadásokban mutatkozott.

A régiók szerinti különbségek Közép-Magyarország fogyasztási dominanciáját igazolják, ami Budapest központi szerepének következménye. Ebben a térségben az egy főre jutó kiadási összegek egy-egy kivételtől eltekintve minden főcsoport esetében magasabbak, mint az ország többi részén. Ilyen kivétel Közép-Dunántúl magas élelmiszer-fogyasztása, illetve Nyugat-Dunántúl kiemelkedő lakberendezési és háztartásviteli kiadásai. A fővárosban élők magasabb jövedelme és a szabadidő eltöltéséhez kínált programok sokszínűsége együttesen magyarázza, hogy a budapestiek az ország többi részén élőknel gyakrabban járnak moziba, színházba, koncertre és étterembe, így többet fordítanak kulturális kiadásokra (7925 forint), valamint vendéglátásra és szálláshely-szolgáltatásra (5979 forint).

A háztartások egy főre jutó fogyasztási kiadása és a főbb fogyasztási főcsoportok összes fogyasztáson belüli aránya régióként, 2015. I. félév

Összefoglalás

A magyarországi háztartások 2015. I. félévében 72 214 forintot kitevő havi kiadásaiak 27%-át élelmiszere, 23%-át lakásfenntartásra, 11%-át közlekedésre, 4,9%-át egészségügyre fordították. Ezek az alapvető tételek tették ki az összes költés közel kétharmadát. A legszegényebb háztartásoknál ez az arány 70, a leggazdagabbaknál 58%-os volt. Az eltérő jövedelmi helyzet a kiadások nagyságát is befolyásolta: a legfelső ötödnek a legsalónál 3,3-szer több, 134 ezer forintot meghaladó összkiadása volt.

Hús és húskészítményre, kenyérrre és cereáliára, valamint tej és tejtermékre az élelmiszer-kiadások közel 60, halra és tenger gyümölcseire

továbbra is mintegy 1%-át fordították a háztartások. A fővárosban élők fogyasztásának 20%-át tették ki az élelmiszerek, ugyanakkor az ország három, hátrányos munkaerő-piaci helyzetű, kedvezőtlen jövedelmi pozíciójú régiójában (Észak-Alföldön, Dél-Alföldön és Észak-Magyarországon) ez az arány 30% körüli volt. Az említett három régióban élők az élelmiszer- és lakhatási szükségleteik kielégítésén túl kevesebbet képesek költeni a többi fogyasztási főcsoportra. Például közlekedésre, valamint kultúrára és szórakozásra fordított kiadásai (7230, 8443, illetve 8176 forint) jelentősen elmaradnak az országos átlagtól (11 681 forint).

További információk, adatok (linkek):

[Táblázatok](#)

[Módszertan](#)

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu

[Információs szolgálat](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu